

NIVI-rapport 2014:4

Innbyggerundersøkelse om tilhørighet og veivalg for Sande kommune

Utarbeidet på oppdrag av Sande kommune i Vestfold

Av Geir Vinsand og Magne Langset

FORORD

NIVI Analyse har i samarbeid med Respons Analyse gjennomført en innbyggerundersøkelse om tilhørighet og veivalg for Sande kommune i Vestfold. Undersøkelsen er kretsbasert og gjennomført i et representativt utvalg av befolkningen over 18 år. Formålet har vært å måle innbyggernes tilhørighet til ulike geografiske områder og hvilken geografisk retning Sande kommune bør orientere seg i det videre arbeid med kommunereformen.

Undersøkelsen er utviklet i samarbeid med administrasjonen i Sande og Svelvik kommuner. Deltakelsen fra Svelvik har sin bakgrunn i at det er aktuelt å gjennomføre en tilsvarende veivalgsundersøkelse i Svelvik kommune.

Prosjektet er gjennomført i perioden april-juni 2014. Kontaktperson hos oppdragsgiver har vært rådmann Olav Grande i Sande kommune. Fra Svelvik kommune har kommunalsjef Arvid Askø deltatt i forarbeidet.

NIVI er ansvarlig for alle analyser av innsamlet materiale, inkludert løpende problematiseringer og oppsummeringer. Respons Analyse v/Idar Eidset har vært ansvarlig for datainnsamling og statistiske kjøringer. Ansvarlige konsulenter i NIVI har vært Geir Vinsand (prosjektleder) og Magne Langset.

Oslo, 18. juni 2014

INNHold

HOVEDPUNKTER	3
1 KORT OM UNDERSØKELSEN	5
1.1 Bakgrunn.....	5
1.2 Metodisk tilnærming.....	5
1.3 Oversikt over temaer i undersøkelsen.....	6
1.4 Rapportering	6
2 INNBYGGERNES TILHØRIGHET	7
3 SERVICEADFERD	10
4 INTEGRASJON PÅ ARBEIDSMARKEDET	12
5 AVISLESING	13
6 VIKTIGHET AV EGEN KOMMUNESTATUS.....	13
7 GEOGRAFISK ORIENTERING AV KOMMUNEN	14
8 HOLDNING TIL KOMMUNESAMMENSLUTNING I DAG	15

VEDLEGG: HOVEDTALL OPPSUMMERT

Hovedpunkter

Undersøkelsen kan sammenfattes i følgende 10 hovedpunkter:

1. Sterk tilhørighet til lokalt bostedsområde og til Sande kommune

I undersøkelsen svarer 80 prosent av innbyggerne at de har «stor tilhørighet» til det lokale bostedsområdet, mens 70 prosent svarer at de har «stor tilhørighet» til Sande kommune. Sterk tilhørighet til lokalsamfunn og til Sande kommune observeres i alle bostedskretsene. Referansetall fra andre tilsvarende målinger tilsier at særlig tilhørigheten til egen kommune ligger høyt. I en sammenlikning mot 27 andre kommuner spredt over hele landet kommer Sande kommune ut med den femte høyeste kommunetilhørigheten som er målt.

2. Liten tilhørighet til Svelvik

I undersøkelsen svarer kun seks prosent av innbyggerne at de føler stor tilhørighet til Svelvik. Tilhørigheten til Svelvik er lav i alle bostedskretsene og ligger på maksimalt 8 prosent i Sande Øst.

3. Delt regional tilhørighet

Undersøkelsen dokumenterer at innbyggerne er delt i spørsmålet om regional tilhørighet. Tilhørigheten til storbyen Drammen og Vestfold fylke ligger omtrent på samme nivå. Bytilhørigheten er imidlertid klart større til Drammen enn til Holmestrand. Det gjelder særlig i Sande Nord, men også i de to andre kretsene i kommunen. Tar vi hensyn til at Drammen er stor regionby med betydelig tyngde og tiltrekningskraft på arbeids- service- og kulturmarkedet, vurderes det som litt overraskende at tallene ikke er enda mer i favør av Drammen. At tallene er såpass høye for Vestfold fylke, tyder på at det fortsatt er mye Vestfoldidentitet blant innbyggerne i Sande kommune. Orienteringen mot Vestfold er særlig utbredt i Sande Sentrum/Sande Syd.

4. Mye lokal handel, men Drammen er byen for uteliv og kultur

I undersøkelsen svarer et flertall på 63 prosent at de foretar større innkjøp av dagligvarer i Sande sentrum, 16 prosent svarer at handelen foregår lokalt i eget bostedsområde, mens 18 prosent svarer at de gjør større innkjøp av dagligvarer i Drammen eller Drammensområdet. Handelslekkasje nordover mot Drammen er som ventet størst i Sande Nord, der en tredjedel av innbyggerne svarer at de gjør større innkjøp av dagligvarer i Drammen.

For uteliv og kultur er bildet omtrent motsatt, med en sterk orientering mot Drammen. Halvparten av innbyggerne svarer at Drammen er byen mht. utested, cafe eller restaurant, mens 62 prosent svarer at de bruker kulturtilbud i Drammen på områder hvor det ikke finnes tilbud i Sande. Kun noen få prosent svarer at de orienterer seg sørover mot Holmestrand eller andre kommuner i Vestfold.

5. Arbeidsmarkedet trekker nordover

I undersøkelsen er alle yrkesaktive, som utgjør 405 personer, spurt om hvor egen arbeidsplass er lokalisert. Et mindretall på 35 prosent oppgir at de har sin arbeidsplass i Sande kommune, mens et flertall på 65 prosent pendler til en arbeidsplass utenfor kommunen. Pendlingen til Drammen utgjør 31 prosent, 14 prosent reiser til Asker, Bærum eller Oslo, mens tre prosent har sin jobb i Svelvik og syv prosent i en annen Vestfoldkommune. Det betyr at nesten halvparten av de yrkesaktive i Sande kommune i dag pendler nordover, mens under 10 prosent pendler sørover. Av kretstallene går det fram at integrasjonen nordover på

arbeidsmarkedet som ventet er sterkest i Sande Nord, samtidig som det også er betydelig arbeidspendling mot Drammen og Osloområdet fra de to andre kretsene.

6. Folk leser Sande Avis og Drammens Tidende

Tallene tyder på at et klart flertall av innbyggerne forholder seg til to aviser, dels Sande Avis og dels Drammens Tidende. Under fem prosent av innbyggerne oppgir at de leser hhv. Jarlsberg Avis, Svelvikposten og Tønsberg Blad. I tallene for de ulike bostedskretsene finner vi overraskende små variasjoner i avisholdet.

7. Egen kommunestatus vurderes som viktig

På spørsmål om viktighet av egen kommunestatus svarer to tredjedeler at de ser det som «svært viktig» eller «ganske viktig» at Sande består som egen kommune i fremtiden. Av bakgrunnstallene går det fram at kvinner er mer opptatt av egen kommunestatus enn menn. Videre finner vi litt overraskende at flere blant de unge under 30 år vurderer det som viktig å være egen kommune sammenholdt med innbyggere over 30 år.

8. Flest mener at kommunen bør orienteres nordover

Et hovedspørsmål i undersøkelsen lød som følger: *Hvilken geografisk retning bør Sande kommune etter din oppfatning orientere seg dersom kommunesammenslutning blir aktuelt?* På dette spørsmålet svarer 45 prosent nordover mot Drammen, 32 prosent sørover mot nordre del av Vestfold, ni prosent Sande og Svelvik, tre prosent «annet» og 10 prosent at de er usikre. Tallene tyder på at ønsket om orientering nordover mot Drammen står sterkt i alle bostedskretsene. Det er flere som ønsker orientering nordover enn sørover i alle deler av kommunen, dog med et visst unntak for Sande Sentrum/Sande Syd hvor utslaget til fordel for Drammen ligger innenfor den statistiske feilmarginen.

Bakgrunnstallene preges av betydelig Drammentoriering i alle deler av befolkningen. I så godt som samtlige undergrupper er det en signifikant høyere andel som ønsker orientering nordover framfor sørover. Sterkest ønske om orientering nordover framkommer blant innflyttere med kort botid i Sande kommune (58 prosent), pendlere med arbeidssted i Drammen (55 prosent) eller Osloområdet (49 prosent), samt yrkesaktive i privat sektor (48 prosent). Den høyeste andelen som ønsker integrasjon sørover finner vi blant innbyggere med lang botid i Sande (38 prosent), yrkesaktive som har sin arbeidsplass i Sande (38 prosent), samt blant eldre over 60 år (38 prosent).

9. Fusjon av hele kommune vurderes som mest aktuelt

I undersøkelsen svarer et stort flertall på 83 prosent at de ser det som ønskelig at hele Sande kommune holdes sammen i den videre reformprosess, mens en andel på åtte prosent mener en grenseregulering kan være tilstrekkelig.

10. Mange er imot kommunesammenslutning i dag

På spørsmålet om holdning til kommunesammenslutning i dag, svarer 49 prosent at de er imot, 34 prosent for, 1 prosent er for grenseregulering, mens 16 prosent oppgir at de er usikre og ikke klarer å ta stilling til spørsmålet. Svarfordelingen er tilnærmet lik i alle bostedskretsene.

1 Kort om undersøkelsen

1.1 Bakgrunn

Regjeringen har tatt initiativ til en nasjonal kommunereform som innebærer at alle landets kommuner skal vurdere alternativer til dagens kommuneinndeling. Sande kommunestyre har i likhet Svelvik og flere andre kommuner i Vestfold ønsket å avklare hvilken geografisk retning kommunen skal orientere seg i det videre arbeid, før det evt. tas stilling til utredning av konkrete sammenslutninger. Som tillegg til andre lokale prosesser har Sande og Svelvik ønsket å gjennomføre representativ undersøkelse for å kartlegge innbyggernes tilhørighet og oppfatninger av geografisk retningsvalg for kommunen.

Undersøkelsen er utviklet i dialog med administrasjonen i de to kommunene. Det ble tidlig avklart at undersøkelsen må være kretsbasert og at er viktig å samle inn data med god representativitet og statistisk utsagnskraft for de ulike bostedsområdene i kommunen. Videre ble det ansett som viktig å måle innbyggernes tilhørighet til ulike geografiske områder og deres faktiske adferd i forhold til arbeidsmarked, handel og ulike typer service. Målet har vært å finne ut hvor innbyggerne orienterer seg og lever sine liv, herunder hvor innbyggerne mener at Sande kommune bør orientere seg i den videre reformprosess. I undersøkelsen er det også tatt med spørsmål om viktighet av å være egen kommune og hvilken holdning innbyggerne har til kommunesammenslutning i dag.

NIVI Analyse og samarbeidspartner fra Respons Analyse har erfaring fra liknende typer lokal- og kretsbaserte undersøkelser om geografisk integrasjon og kommunestruktur. Det gjelder bl.a. en innbyggerundersøkelse i Røyken kommune i 2005¹ og en tilsvarende undersøkelse i syv kommuner på Nedre Romerike i 2004². Disse undersøkelsene gir de på noen områder interessant referanseinformasjon til foreliggende undersøkelse for Sande. Når det gjelder innbyggernes tilhørighet til egen kommune, foreligger referansedata fra en rekke lokaldemokratiundersøkelser som ble gjennomført på slutten av 1990-tallet for Kommunaldepartementet.

1.2 Metodisk tilnærming

Undersøkelsen i Sande kommune har vært lagt opp på følgende måte:

- Det er gjennomført til sammen 600 intervjuer med personer over 18 år i kommunen. Utvalget er trukket tilfeldig fra tilgjengelige telefonregistre. Intervjuene fordeler seg ganske likt på tre bostedsområder, hhv. Sande Nord (186 intervjuer), Sande Sentrum inkl. Sande Syd (210 intervjuer), samt Sande Øst (204 intervjuer).
- Kretsinnstillingen korresponderer grovt sett med skolekretsene i kommunen. Sande Nord dekker skolekretsene Galleberg og Kjeldås. Den vestre delen av grunnkrets Galleberg øst inngår i Galleberg skolekrets. Sande Sentrum/Sande Syd dekker skolekrets Haga. Sande Øst dekker skolekrets Selvik, med unntak for at den vestre delen av bebyggelsen i Skafjellåsen tilhører skolekrets Haga (Sentrum/Sande Syd).
- Intervjuene er gjennomført på telefon i perioden 13-31.mai 2014
- Resultatene er vektet i forhold til kjønns- og alderssammensetningen i befolkningen, samt bostedsområde.

¹ Borgerundersøkelse om fremtidig utbyggingsmønster og kommunestruktur. Røyken kommune. Agenda-rapport nr.5241. 2005.

² Borgerundersøkelse om lokaldemokrati og kommunenes fremtid. Samarbeidsrådet for Nedre Romerike. Agenda-rapport nr. 4821. 2004.

- Resultatene må tolkes innenfor feilmarginer på +/- 2,4–4,1 prosentpoeng for hovedfrekvensene ved henholdsvis en 10/90 og 50/50 svarfordeling. Feilmarginene for de tre bostedsområdene hver for seg er +/- 4,0–6,7 prosentpoeng.

1.3 Oversikt over temaer i undersøkelsen

I undersøkelsen er det stilt spørsmål om følgende tema:

- Innbyggernes tilhørighet til seks forskjellige geografiske områder
- Serviceadferd, herunder hvor innbyggerne vanligvis får dekket sine behov for større innkjøp av dagligvarer, utested, cafe eller restaurant, samt kulturtilbud som ikke finnes i egen kommune
- Integrasjon på arbeidsmarkedet dvs. om arbeidsplassen ligger i Sande kommune, Drammen, Svelvik eller i en annen kommune
- Avislesing, herunder hvilken lokal- eller regionavis man leser
- Viktighet av egen kommunestatus
- Geografisk orientering av kommunen dersom kommunesammenslutning blir aktuelt dvs. nordover mot Drammen, sørover mot nordre del av Vestfold eller mot Svelvik
- Holdning til fusjon av hele eller deler kommunen
- Holdning til kommunesammenslutning og/eller grenseregulering i dag
- Bakgrunnsopplysninger om respondentene, herunder kjønn, alder, utdanning, yrkesaktivitet, bosted og botid i kommunen

Spørreskjema med hovedtall følger som vedlegg til rapporten.

1.4 Rapportering

Undersøkelsen er rapportert gjennom denne kommentarrapporten fra NIVI Analyse. I kommentarrapporten er alle hovedtall og aktuelle nedbrytninger på undergrupper analysert og oppsummert. Det er i tillegg utarbeidet en egen statistisk dokumentasjon og en tabellrapport med nedbrytninger på aktuelle bakgrunnsvariabler fra Respons Analyse. Alle dokumenter er oversendt oppdragsgiver elektronisk.

2 Innbyggernes tilhørighet

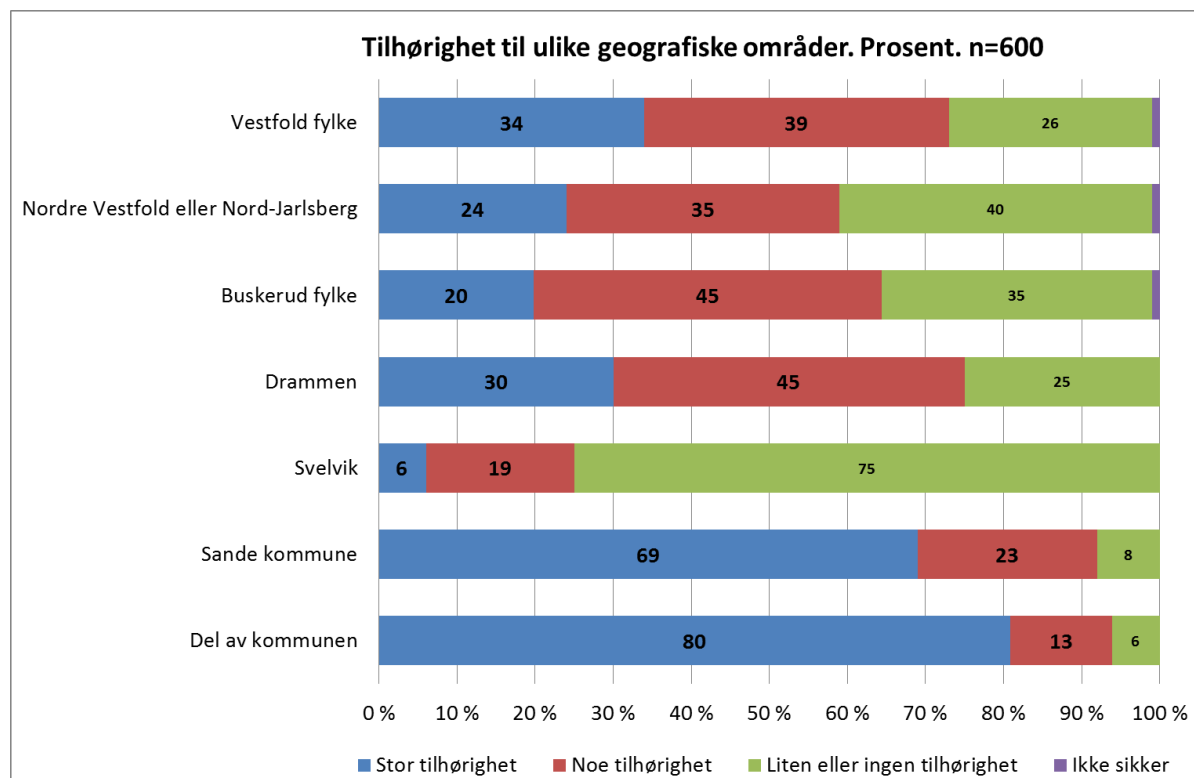
Tidligere undersøkelser har vist at befolkningens tilhørighet til ulike geografiske områder er sterkere jo nærmere og mer lokale områdene er. Tilhørigheten til lokalsamfunnet og kommunen er vanligvis vesentlig sterkere enn til regioner og fylker.

Sande kommune har gjennom lang tid vært preget av tilflytting. I undersøkelsen svarer hver syvende innbygger over 18 år (14 prosent) at de har bodd i kommunen kortere enn fem år. Et flertall på 65 prosent av de yrkesaktive oppgir at de har sin arbeidsplass utenfor Sande kommune. Kartlegging av geografisk tilhørighet er særlig interessant i et slikt samfunn preget av innflytting og mobilitet.

I undersøkelsen har vi spurt innbyggerne om tilhørighet til følgende geografiske områder:

- Lokalt bostedsområde i Sande kommune (tettsted, boligfelt, lokalt område)
- Sande kommune
- Svelvik
- Drammen
- Nordre Vestfold eller Nord-Jarlsberg (Holmestrand med omkringliggende kommuner)
- Vestfold fylke
- Buskerud fylke

På spørsmålene var det mulig å svare ”stor tilhørighet”, ”noe tilhørighet” eller ”liten eller ingen tilhørighet”, samt ”ikke sikker”.

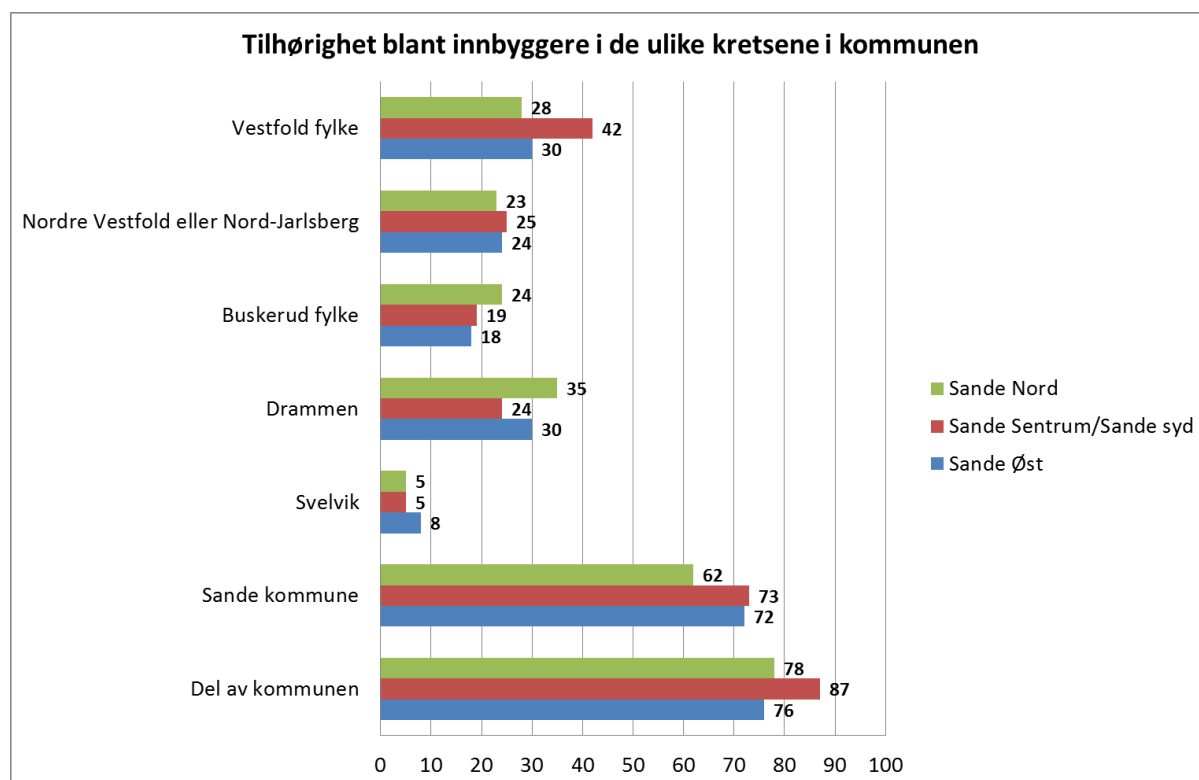
Figur 2.1 Innbyggernes tilhørighet til ulike geografiske områder. Prosent. n=600

Som forventet har innbyggerne størst tilhørighet til det lokale bostedsområdet, hvor 80 prosent svarer at de har «stor tilhørighet», tett fulgt av Sande kommune hvor også et klart flertall på nær 70 prosent svarer det samme. Kretstallene tilsier at tilhørigheten til lokalområdet er størst i Sande Sentrum/Syd, hvor 87 prosent svarer at de har stor tilhørighet til lokalområdet. Når det gjelder tilhørighet til Sande kommune, ligger tallene litt lavere i Sande Nord enn i de øvrige kretsene.

I undersøkelsen svarer kun seks prosent av innbyggerne at de føler stor tilhørighet til Svelvik. Tilhørigheten til Svelvik er lav i alle kretsene og ligger på maksimalt 8 prosent i Sande Øst.

Når det gjelder regional tilhørighet, framtrer et ganske blandet mønster. Tilhørigheten til storbyen Drammen og Vestfold fylke ligger omtrent på samme nivå, mens tilhørigheten til Buskerud fylke og Nordre Vestfold også er ganske lik, men tallene ligger her på et lavere nivå.

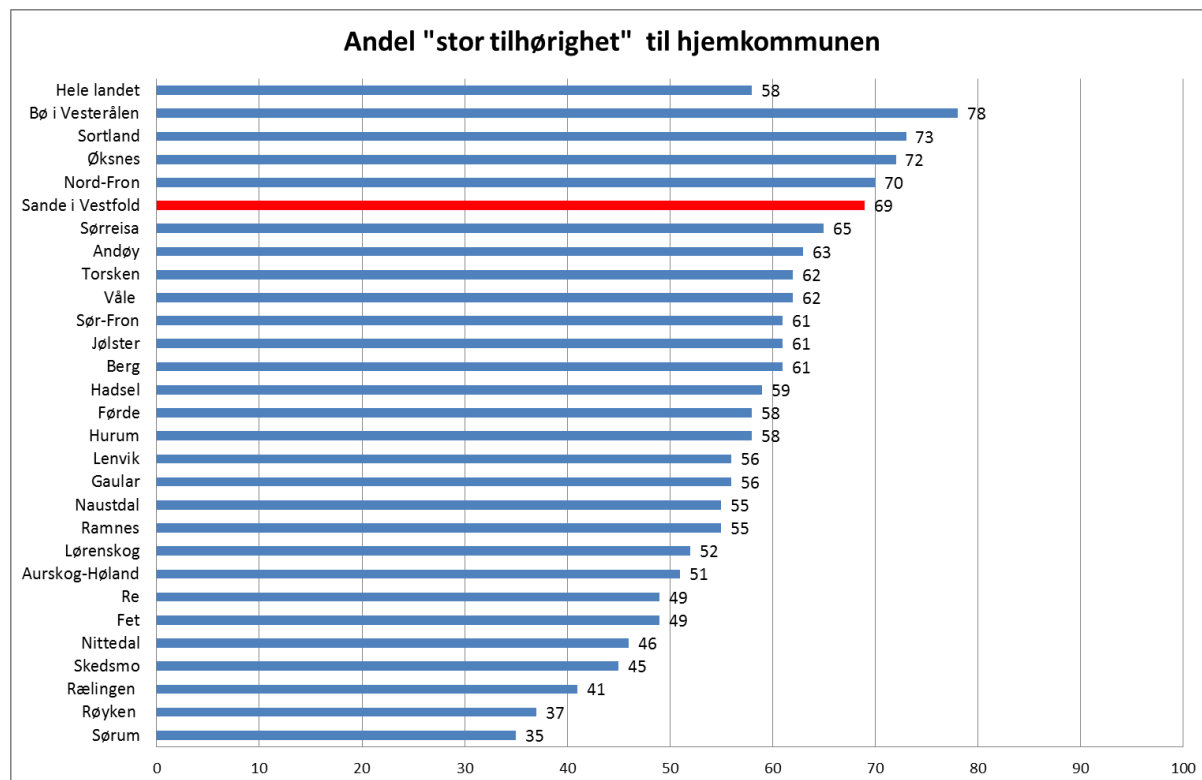
Tallene tilsier at bytilhørigheten i dag er større til Drammen enn til Holmestrand. Det gjelder særlig i Sande Nord, men også i de to andre kretsene. Tar vi hensyn til at Drammen er stor regionby med betydelig tyngde og tiltrekningskraft på arbeids- service- og kulturmarkedet, er det kanskje litt overraskende at tallene ikke er enda mer i favør av Drammen. At tallene er såpass høye for Vestfold fylke, tyder på at det fortsatt er mye Vestfoldidentitet blant innbyggerne i Sande kommune.

Figur 2.2 Tilhørighet til ulike geografiske områder. Kretsbaserte tall. Prosent.

Det er grunn til å understreke at tallene for tilhørighet til egen kommune ligger høyt i Sande kommune, jf. referansetall fra tilsvarende målinger som er gjennomført i andre kommuner nedenfor. NIVI og Respons Analyse har referansetall fra 27 andre kommuner spredt over hele landet. Sande kommune kommer her ut med den femte høyeste kommunetilhørigheten som er målt. Tallene for Re, Ramnes, Våle, Røyken og syv kommuner på Nedre Romerike er fra 2005 og 2004. Øvrige tall er fra målinger i KRDs demokratiundersøkelser i 1998. Selv om

dette er forholdsvis gamle målinger, kan det antas at de fortsatt er relevante: Metodisk tilnærming og spørsmålsstilling er identisk med foreliggende måling for Sande kommune.

Figur 2.3 Andel av befolkningen som føler stor tilhørighet til egen kommune. Tall fra andre kommuner (1998, 2004 og 2005) og hele landet (1998). Kilde: NIVI og Respons Analyse.

I øvrige bakgrunnstall finner vi følgende interessante utslag:

- Innbyggere med kort botid og arbeidsplass lokalisert utenfor kommunen har vesentlig lavere tilhørighet til Sande kommune sammenliknet med øvrige innbyggere. Utslagene er størst avhengig av botid i kommunen. Blant innbyggere med kort botid (0-5 år) svarer 37 prosent at de har stor tilhørighet til kommunen, mot tilsvarende 84 prosent blant innbyggere med lang botid i kommunen (over 25 år). Samme svarmønster gjør seg gjeldende også for tilhørigheten til lokalt bostedsområde, selv om utslagene her ikke er like store.
- Tilhørigheten til kommunen er litt lavere blant de yngste under 30 år (61 prosent) sammenliknet med de eldste over 60 år (72 prosent). Etter kjønn og utdanning finner vi ingen systematiske forskjeller.
- Også når det gjelder den regionale tilhørigheten til Drammen og mot Vestfold, er det først og fremst kort botid og arbeidsplasslokalisering som forklarer forskjeller blant innbyggerne. Innflyttere og folk med arbeidsplass i Drammen eller Oslo-området er de som føler sterkest tilhørighet til Drammen eller Drammensområdet. Tilsvarende er det først og fremst innbyggere med lang botid i Sande som svarer at de har stor tilhørighet Nordre Vestfold og Vestfold fylke. Tilhørigheten til Vestfold er stor blant mange innbyggerne som har sin arbeidsplass i Sande kommune, hvilket tyder på at mye av Vestfoldidentiteten kan være historisk betinget.

3 Serviceadferd

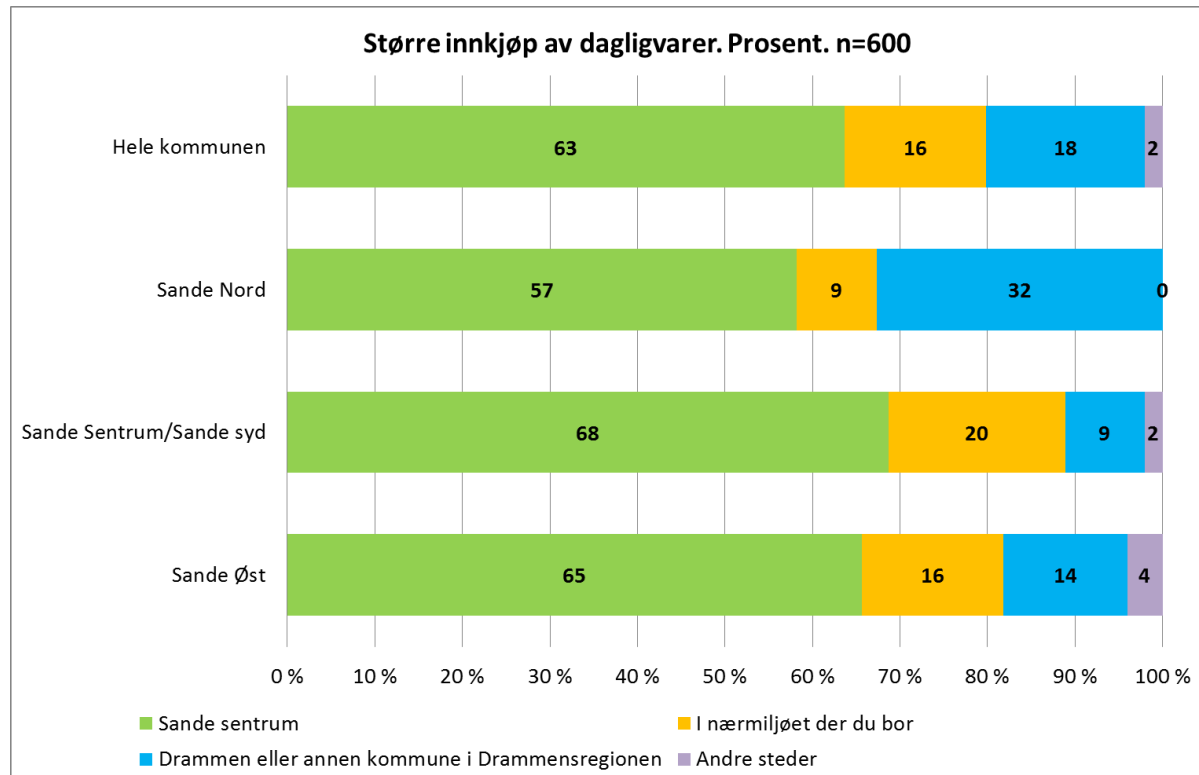
I undersøkelsen er det stilt tre spørsmål for å kartlegge hvor innbyggerne orienterer seg når det gjelder større innkjøp av dagligvarer, bruk av utested, cafe eller restaurant, samt bruk av kulturtilbud som ikke finnes i Sande kommune. Spørsmålene har som formål å avdekke hvor innbyggerne orienterer seg på servicemarkedet, herunder retning og styrke på innbyggernes bytilhørighet.

Svarene tyder på at et klart flertall av innbyggerne forholder seg til nærmiljøet og Sande Sentrum når det gjelder dagligvarer, mens Drammen er byen for de fleste når det gjelder uteliv og kulturtilbud.

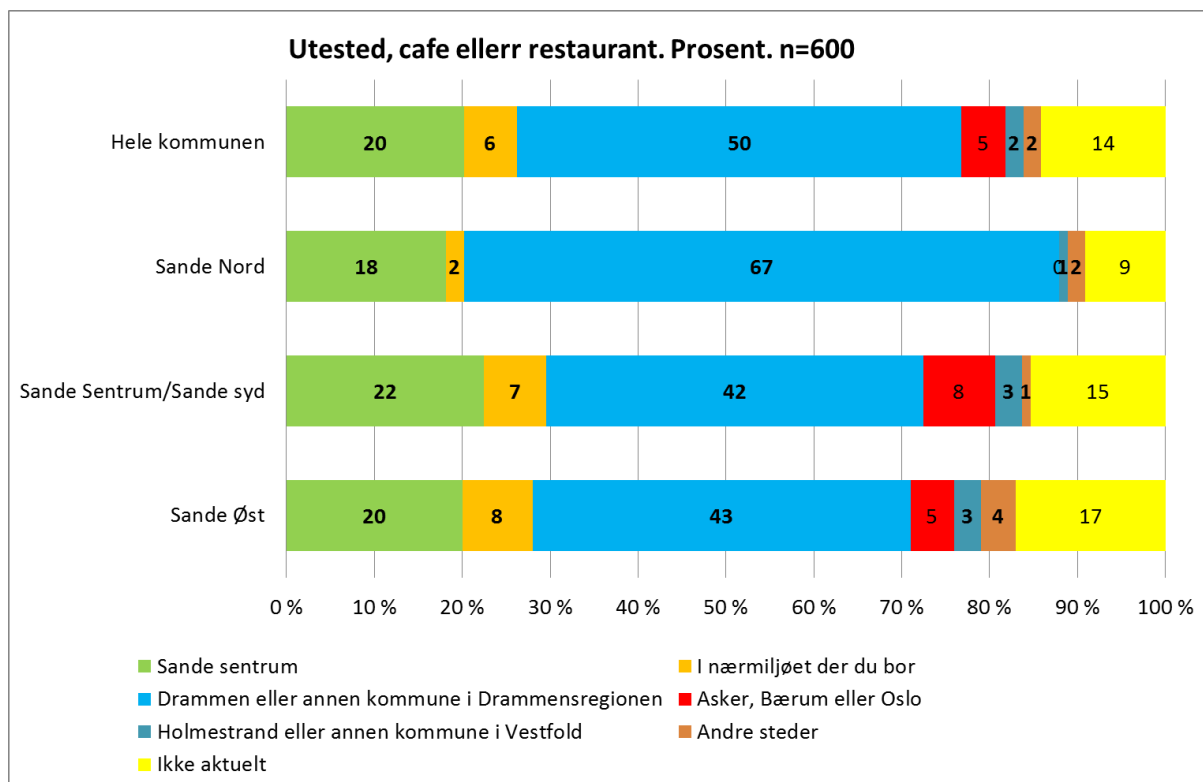
Undersøkelsen tyder på at Sande Sentrum har en forholdsvis sterk konkurranseposisjon når det gjelder dagligvarer. Andelen som svarer at de bruker butikker i Sande Sentrum ved større innkjøp av dagligvarer ligger på rundt 60 prosent i samtlige undergrupper. Det gjelder også innbyggere i Sande Nord og innflytterne med kort botid i kommunen. Drammen har en betydelig «markedsandel», men da først og fremst blant innbyggerne i Sande Nord, hvor det naturlig nok er lettere tilgang til forretninger i Drammen.

Når det gjelder uteliv og kulturtilbud, dominerer Drammen som hovedby for et klart flertall av innbyggerne. Kun noen få prosent svarer at de orienterer seg sørover mot Holmestrand og andre kommuner i Vestfold.

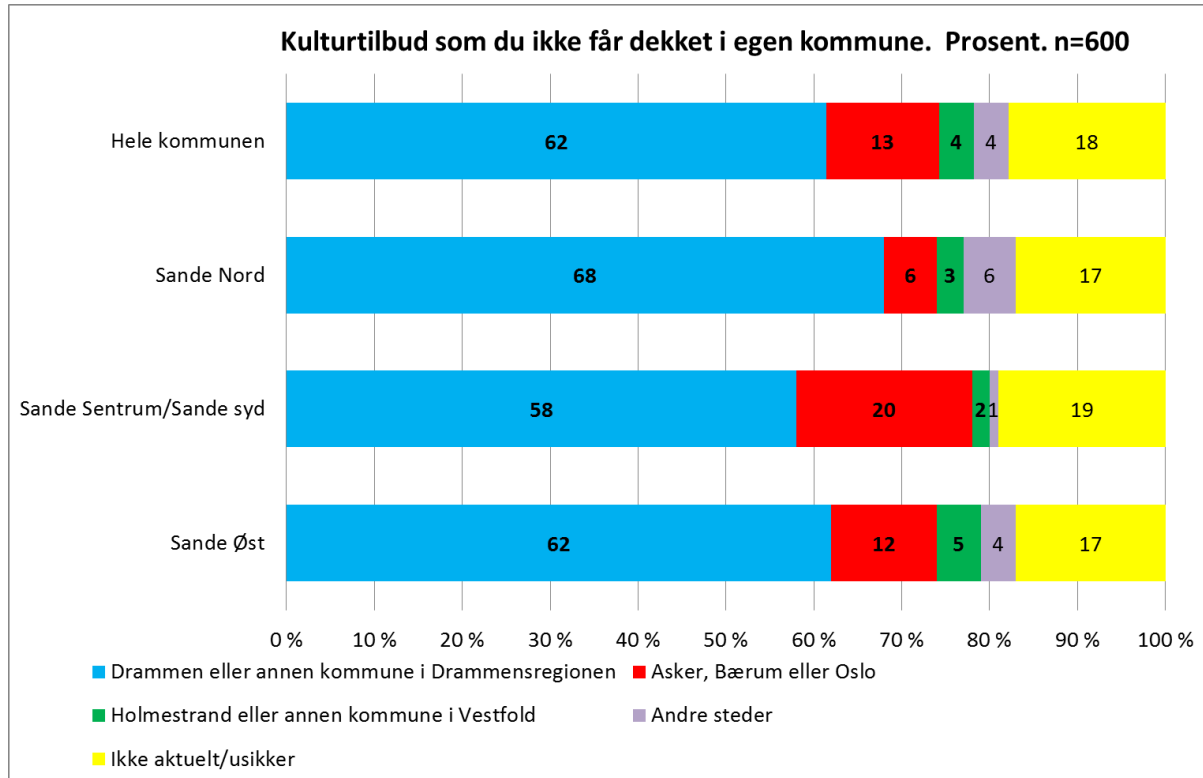
Blant de unge under 30 år svarer nær 70 prosent at Drammen er byen i forbindelse med uteliv. Blant de yngste finner vi også relativt høye andeler som handler dagligvarer i Drammen (27 prosent) og som utnytter kulturtilbud i Drammen (64 prosent).

Figur 2.4 Sted eller område hvor befolkningen i Sande kommune vanligvis gjør større innkjøp av dagligvarer. Prosent. n=600.

Figur 2.5 Sted eller område hvor befolkningen i Sande kommune vanligvis får dekket sine behov for utested, cafe eller restaurant. Prosent. n=600.

Figur 2.6 Sted eller område hvor befolkningen i Sande kommune vanligvis bruker kulturtilbud som de ikke får dekket i egen kommune. Prosent. n=600.

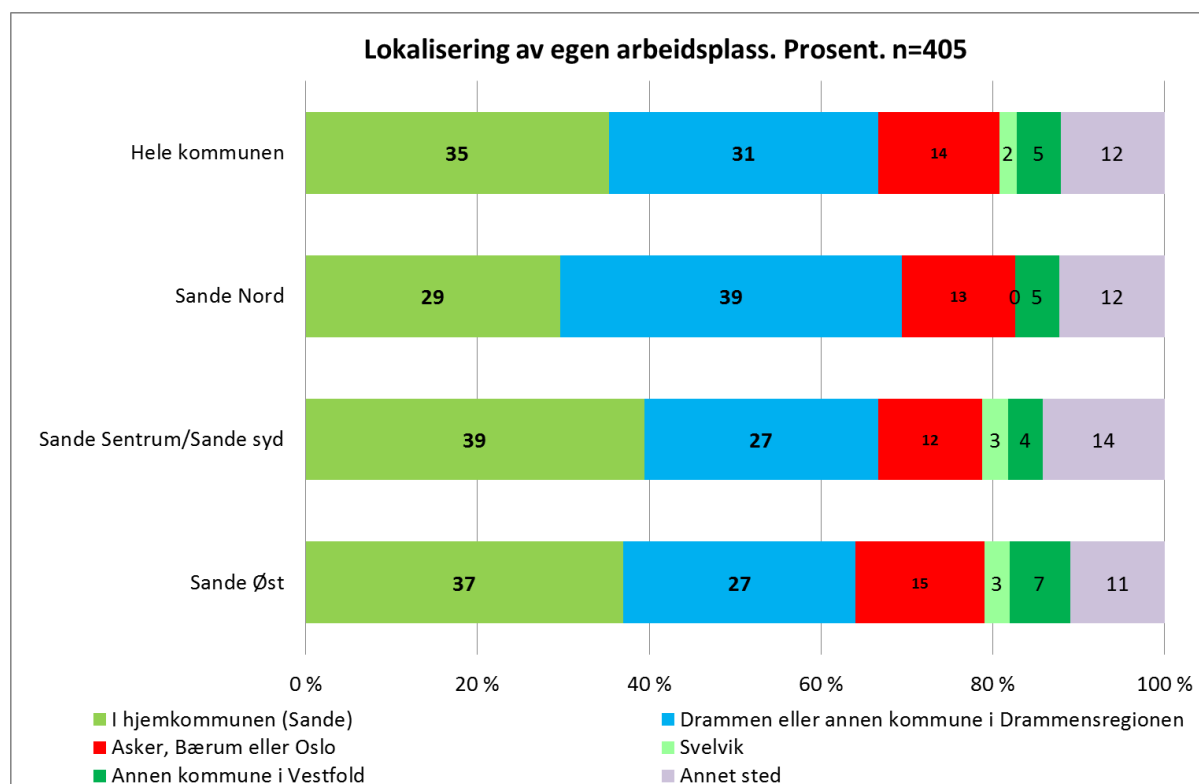
4 Integrasjon på arbeidsmarkedet

I undersøkelsen er alle yrkesaktive, som utgjør 405 personer, spurt om hvor egen arbeidsplass er lokalisert. Høy arbeidspendling i en bestemt retning indikerer at det er utviklet et felles bolig- og arbeidsmarkedsområde som igjen kan ha betydning for innbyggernes tilhørighet til bostedskommunen og syn på hvilken vei kommunen bør orientere seg.

Av figuren nedenfor går det fram at 35 prosent arbeider i Sande kommune, mens et flertall på 65 prosent av de yrkesaktive pendler til en arbeidsplass utenfor kommunen. Pendlingen til Drammen utgjør 31 prosent, 14 prosent reiser til Asker, Bærum eller Oslo, mens tre prosent har sin jobb i Svelvik og syv prosent i en annen Vestfoldkommune. Det betyr at nesten halvparten av de yrkesaktive i Sande kommune i dag pendler nordover, mens under 10 prosent pendler sørover.

Av kretstallene går det fram at integrasjonen nordover på arbeidsmarkedet som ventet er sterkest i Sande Nord, der 39 prosent av de yrkesaktive har sin arbeidsplass i Drammen og ytterligere 13 prosent reiser videre innover mot Oslo. Også i de to andre kretsene er det pendlingen mot Drammen og Osloområdet som dominerer, mens svært få blant de yrkesaktive reiser sørover mot Holmestrand og de andre kommunene i Vestfold.

Dagens pendlingsstrømmer må sees i lys av at Drammen og Osloområdet utgjør et stort og voksende arbeidsmarked som naturlig nok preger utviklingen i både Sande, Svelvik og de øvrige kommunene i Nordre del av Vestfold. Slik vil det antakelig fortsatt være, men samtidig er bolig- og arbeidsmarkedet dynamisk og på lang sikt også avhengig av framtidig kommunikasjonsutbygging og næringsutvikling i Nordre del av Vestfold.

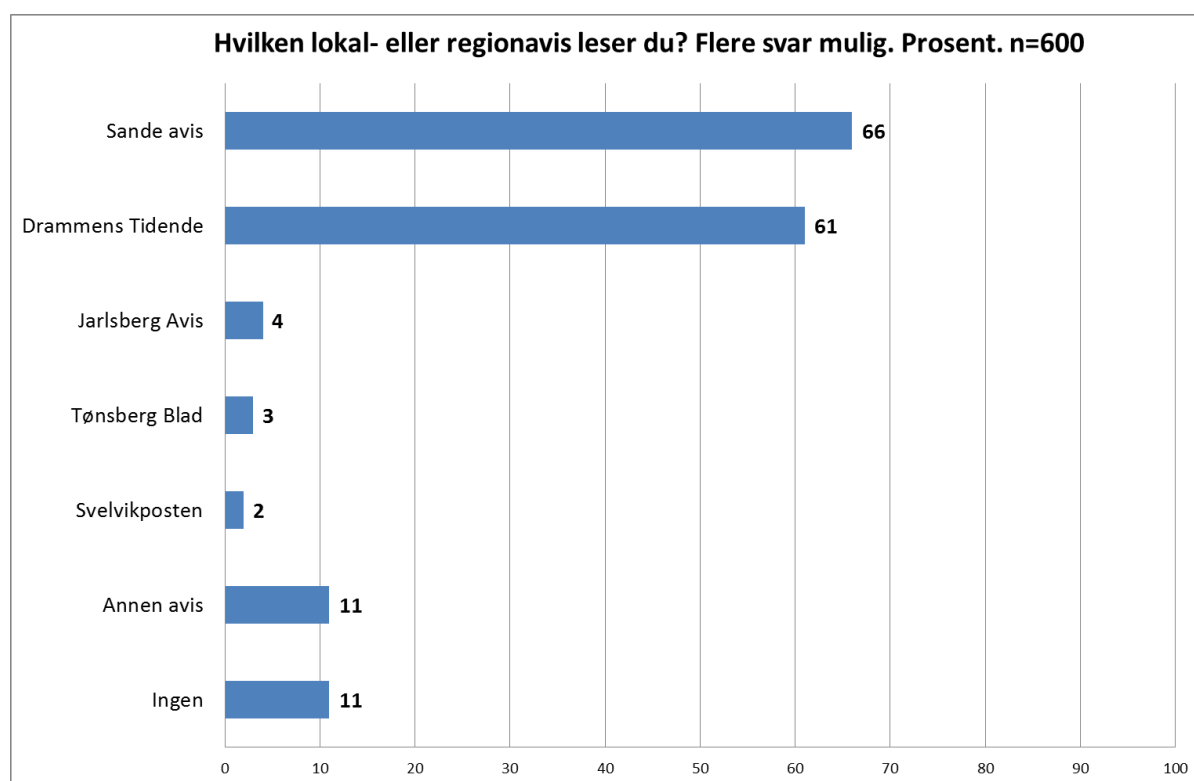

Figur 2.7 Lokalisering av arbeidsplass for den yrkesaktive delen av befolkningen i Sande kommune. Prosent. n=405.

5 Avislesing

Avislesing er en interessant indikator på geografisk tilhørighet. I undersøkelsen er det spurt om hvilken lokal- eller regionavis innbyggerne leser. Tallene tyder på at et klart flertall av innbyggerne forholder seg til to aviser, dels Sande Avis og dels Drammens Tidende. Under fem prosent av innbyggerne oppgir at de leser hhv. Jarlsberg Avis, Svelvikposten og Tønsberg Blad.

I tallene for de ulike bostedskretsene finner vi overraskende små variasjoner i avisholdet. Andelen som leser Drammens Tidende ligger litt høyere i Sande Nord (66 prosent) enn i Sande Sentrum/Sande Syd (60 prosent) og Sande Øst (57 prosent). Sande Avis har litt lavere dekningsgrad i Sande Nord (60 prosent) enn i Sande Sentrum/Sande Syd (72 prosent), mens tallene for Vestfoldavisene ligger på maksimalt åtte prosent i Sande Sentrum/Sande Syd.

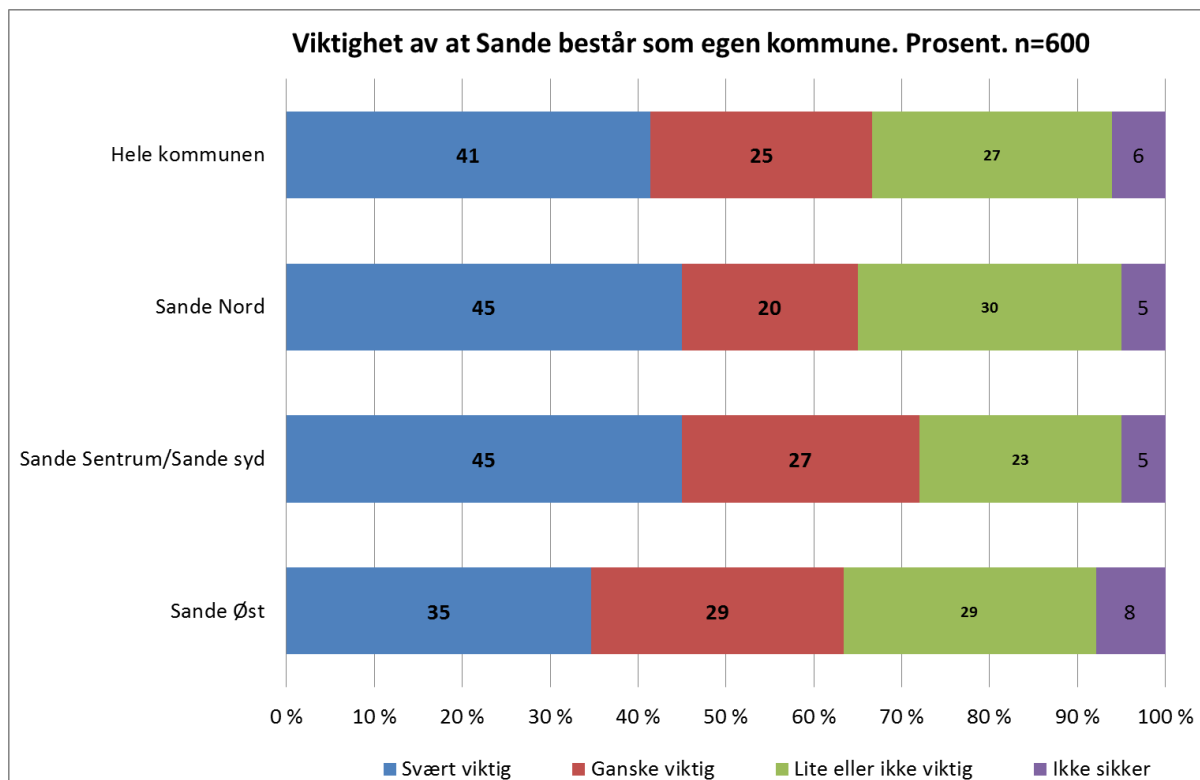
Figur 2.8 Andel av innbyggerne i Sande som oppgir at de leser ulike lokal- og regionaviser. Flere svar mulig. Prosent. n=600.

6 Viktighet av egen kommunestatus

Som en ytterligere indikator for å belyse innbyggernes tilhørighet, er det spurt om viktighet av at Sande kommune består som egen kommune i framtiden. To tredjedeler av innbyggerne anser videreføring av Sande som egen kommune som en «svært viktig» eller «ganske viktig» sak. Svarfordelingen er ganske lik i alle bostedskretsene, med litt avvikende tall for særlig Sande Øst.

Av øvrige bakgrunnstall går det fram at kvinner er mer opptatt å bevare egen kommunestatus enn menn. Det samme gjelder yrkesaktive som har sin arbeidsplass i kommunen, sett i forhold til de som pendler ut av kommunen. Videre finner vi litt overraskende at flere blant de unge

under 30 år vurderer det som viktig å være egen kommune sammenholdt med innbyggere over 30 år.

Figur 2.9 Innbyggernes vurdering av hvor viktig det er at Sande består som egen kommune i fremtiden. Prosent. n=600.

7 Geografisk orientering av kommunen

Et hovedformål med undersøkelsen har vært å kartlegge hvor innbyggerne mener det er mest naturlig at Sande kommune orienterer seg i den videre debatt om kommunestruktur. Følgende spørsmål ble stilt: *Hvilken geografisk retning bør Sande kommune etter din oppfatning orientere seg dersom kommunesammenslutning blir aktuelt?* Aktuelle svarkategorier ble lest opp.

På dette spørsmålet svarer 45 prosent nordover mot Drammen, 32 prosent sørover mot nordre del av Vestfold, ni prosent Sande og Svelvik, tre prosent «annet» og 10 prosent at de er usikre.

Tallene tyder på at ønske om orientering nordover mot Drammen står sterkt i alle bostedskretsene. Det er flere som ønsker orientering nordover enn sørover i alle deler av kommunen, dog med et visst unntak for Sande Sentrum/Sande Syd hvor utslaget til fordel for Drammen ligger innenfor den statistiske feilmarginen.

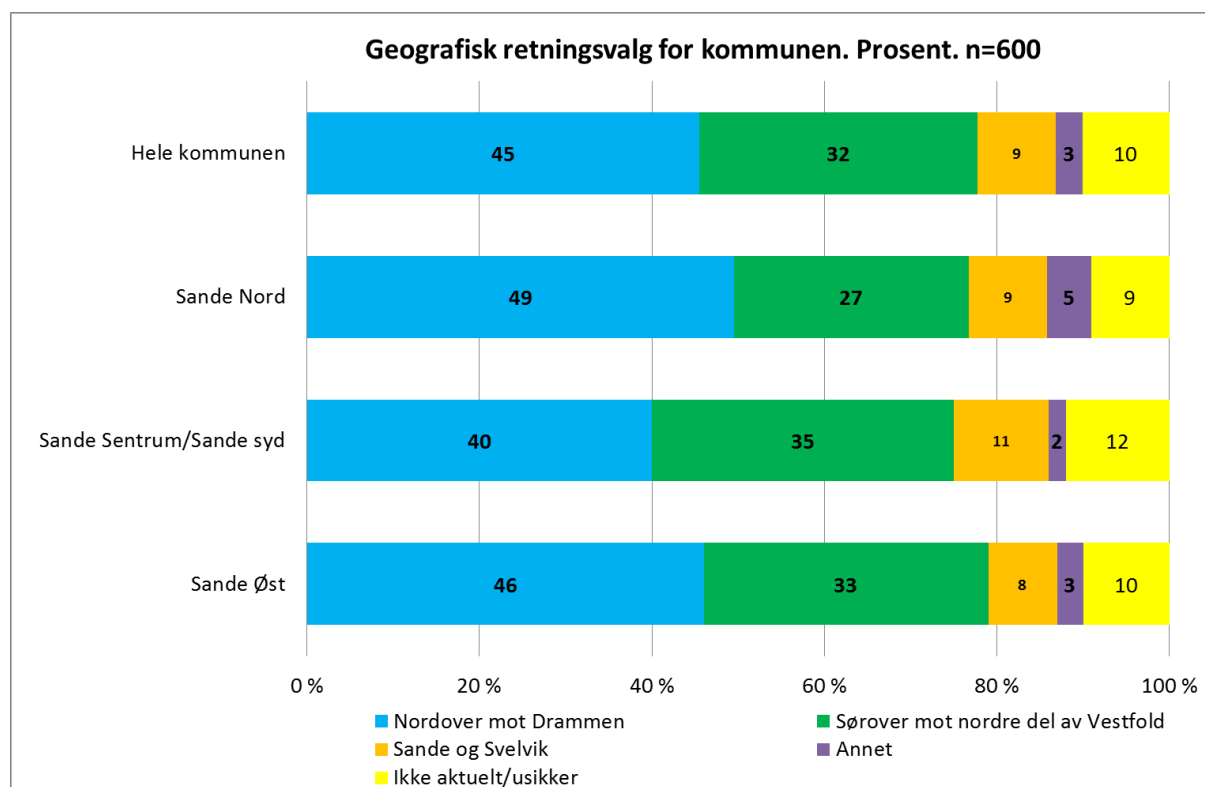
Hvis andelen på ni prosent som peker på Sande og Svelvik kan tolkes som ønske om å beholde Vestfoldidentitet og evt. orientere begge kommunene sørover, forsterkes bildet av en delt kommune. De som peker på Sande og Svelvik som alternativ kan imidlertid like gjerne komme til at begge kommuner bør orienteres nordover mot Drammen, særlig sett i lys av at Svelvik må antas å være en mer Drammenorientert kommune enn Sande.

I vurderingen av hovedtallene må det også tas hensyn til at 10 prosent av innbyggerne svarer at de er usikre på spørsmålet, noe som kan henge sammen med behov for mer informasjon om kommunens geografiske veivalg.

Bakgrunnstallene preges av betydelig Drammensorientering i alle deler av befolkningen. I så godt som samtlige aktuelle undergrupper er det en signifikant høyere andel som ønsker orientering nordover framfor sørover. Sterkest ønske om orientering nordover framkommer blant innflyttere med kort botid i Sande kommune (58 prosent), pendlere med arbeidssted i Drammen (55 prosent) eller Osloområdet (49 prosent), samt yrkesaktive i privat sektor (48 prosent).

Den høyeste andelen som ønsker integrasjon sørover finner vi blant innbyggere med lang botid i Sande (38 prosent), yrkesaktive som har sin arbeidsplass i Sande (38 prosent), samt blant eldre over 60 år (38 prosent).

Den høyeste andelen som ønsker orientering mot Svelvik finner vi blant unge under 30 år (16 prosent). Andelen usikre ligger på rundt 10 prosent i de fleste større undergrupper i befolkningen.

Figur 2.10 Innbyggernes vurdering av geografisk retningsvalg for Sande kommune dersom kommunesammenslutning blir aktuelt. Prosent. n=600.

8 Holdning til kommunesammenslutning i dag

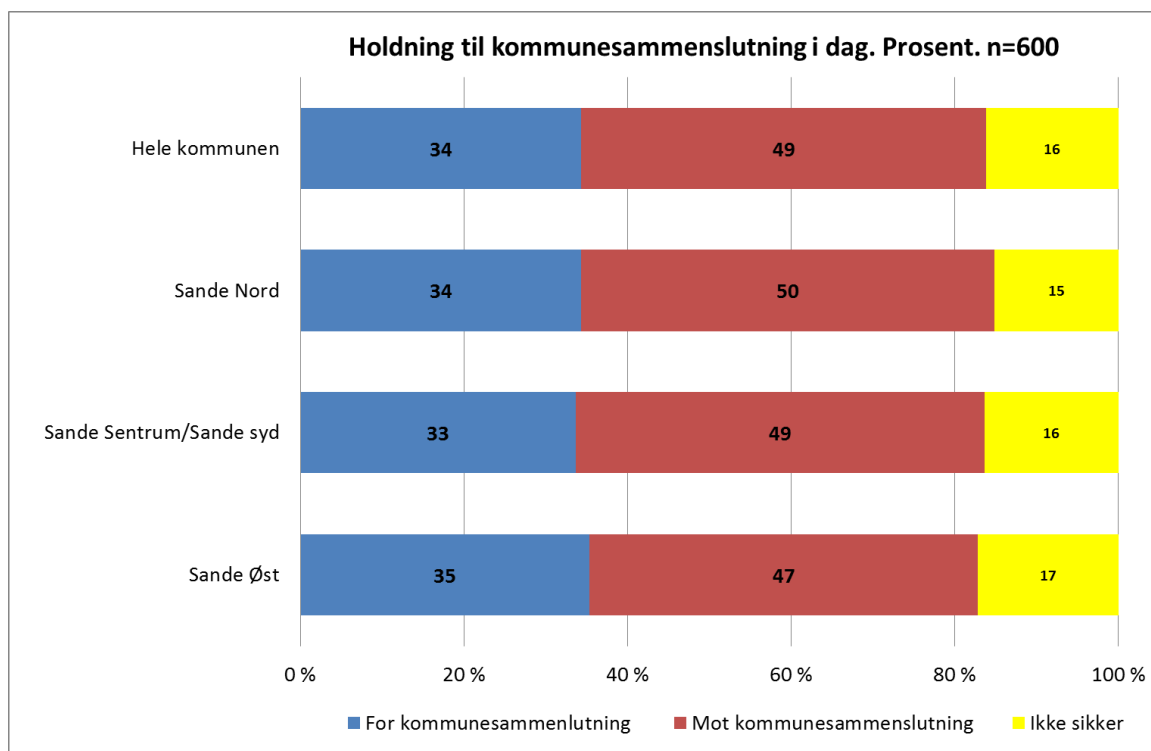
I undersøkelsen ble det videre stilt to spørsmål om holdning til kommunesammenslutning. Det første spørsmålet lød: *Dersom kommunesammenslutning skulle bli aktuelt, mener du da at det er mest naturlig at hele kommunen eller deler av kommunen slås sammen med andre kommuner?* Det andre spørsmålet lød: *Er du for eller imot kommunesammenslutning eller grenseregulering av Sande kommune i dag?* Spørsmålet gir en form for nullpunktsmåling, der holdningen til kommunesammenslutningen måles på bakgrunn av generell debatt om kommunestruktur og ikke utredning av konkrete alternativer for Sande kommune.

I undersøkelsen svarer et stort flertall på 83 prosent at de ser det som ønskelig at hele Sande kommune holdes sammen i den videre reformprosess, mens en andel på åtte prosent mener en grenseregulering kan være tilstrekkelig. Utover mindre variasjoner i tallene for de ulike kretsene, synes det å være en utbredt oppfatning at Sande kommune bør holdes sammen som geografisk enhet i den videre reformprosess.

På spørsmålet om holdning til kommunesammenslutning i dag, svarer 49 prosent at de er imot, 34 prosent for, 1 prosent er for grenseregulering, mens 16 prosent oppgir at de er usikre på spørsmålet. Svarfordelingen er tilnærmet lik i alle bostedskretsene.

Av øvrige bakgrunnstall går det fram at motstand mot kommunesammenslutning er utbredt i alle deler av befolkningen. Litt overraskende finner vi den klart høyeste andelen som i dag er imot kommunesammenslutning blant de unge under 30 år. I denne gruppen svarer hele 70 prosent at de er imot kommunesammenslutning, mens bare 19 prosent er for og 10 prosent er usikre. Motstanden er for øvrig relativt høy også blant innbyggere som har sitt arbeidssted i kommunen (53 prosent) og innbyggere med lang botid i kommunen (57 prosent). Den høyeste andelen for kommunesammenslutning finner vi blant innbyggere med lang utdanning (40 prosent) og pendlere med arbeidssted i Drammen (42 prosent). Andelen usikre er høyest blant innbyggere med kort botid i kommunen (23 prosent) og langpendlere som har sitt arbeidssted i Osloområdet (24 prosent).

En nærmere analyse viser at en klar overvekt på 56 prosent av de som er for kommunesammenslutning ønsker at Sande kommune skal orientere seg nordover mot Drammen. I den samme gruppen som i dag er positive til kommunesammenslutning svarer 28 prosent at de vil sørover, mens syv prosent svarer at Sande bør orientere seg mot Svelvik. Ønske om orienteringsretning er vesentlig forskjellig blant innbyggere som i dag er imot kommunesammenslutning. I denne gruppen svarer 37 prosent at Sande kommune bør orientere seg sørover, 35 prosent svarer nordover, mens 12 prosent ønsker orientering mot Svelvik.

Figur 2.11 Innbyggernes holdning til kommunesammenslutning i dag. Prosent. n=600.

Vedlegg: Hovedtall oppsummert

Nedenfor presenteres resultatene fra hvert av spørsmålene i undersøkelsen. I presentasjonen brytes det ned på tre geografiske områder i tillegg til totalfordelingen. Den geografiske fordelingen baserer seg på hva respondentene svarte i spørsmål 1.

1. Hvor i kommunen er du bosatt?

	Totalt
Sande Øst (Selvik skolekrets inkl. vestre del av Skafjellåsen som tilhører Haga skolekrets)	34 %
Sande sentrum/Sande Syd (Haga skolekrets)	35 %
Sande Nord (skolekretsene Galleberg og Kjeldås)	31 %
Antall spurte	600

2. Omtrent hvor mange år har du bodd i kommunen?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
0-5 år	14 %	11 %	17 %	14 %
6-15 år	23 %	22 %	17 %	21 %
16-25 år	20 %	16 %	24 %	20 %
Mer enn 25 år	43 %	51 %	42 %	46 %
Antall spurte	207	209	184	600

Tilhørighet

3. Jeg ønsker nå å vite hvor sterk tilknytning eller tilhørighet du føler til ulike geografiske områder. For hvert av de områdene jeg leser opp, vil jeg at du skal si om du føler stor tilhørighet, noe tilhørighet eller liten eller ingen tilhørighet til området.

Hvilken tilhørighet føler du til ...

a) Den delen av kommunen du bor i? (tettsted, boligfelt, lokalt område)

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Stor tilhørighet	76 %	87 %	78 %	80 %
Noe tilhørighet	17 %	8 %	14 %	13 %
Liten eller ingen tilhørighet	6 %	5 %	8 %	6 %
Ikke sikker		0 %		0 %
Antall spurte	207	209	184	600

b) Sande kommune?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Stor tilhørighet	72 %	73 %	62 %	69 %
Noe tilhørighet	21 %	19 %	28 %	23 %
Liten eller ingen tilhørighet	7 %	7 %	10 %	8 %
Ikke sikker		1 %		0 %
Antall spurte	207	209	184	600

c) Svelvik?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Stor tilhørighet	8 %	5 %	5 %	6 %
Noe tilhørighet	23 %	20 %	13 %	19 %
Liten eller ingen tilhørighet	69 %	75 %	81 %	75 %
Ikke sikker	0 %		0 %	0 %
Antall spurte	207	209	184	600

d) Drammen?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Stor tilhørighet	30 %	24 %	35 %	30 %
Noe tilhørighet	44 %	47 %	44 %	45 %
Liten eller ingen tilhørighet	26 %	28 %	21 %	25 %
Ikke sikker				
Antall spurte	207	209	184	600

e) Nordre Vestfold eller Nord Jarlsberg? (Holmestrand med omkringliggende kommuner)

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Stor tilhørighet	24 %	25 %	23 %	24 %
Noe tilhørighet	36 %	39 %	30 %	35 %
Liten eller ingen tilhørighet	38 %	36 %	46 %	40 %
Ikke sikker	2 %	1 %	0 %	1 %
Antall spurte	207	209	184	600

f) Vestfold fylke?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Stor tilhørighet	30 %	42 %	28 %	34 %
Noe tilhørighet	40 %	39 %	39 %	39 %
Liten eller ingen tilhørighet	28 %	18 %	32 %	26 %
Ikke sikker	1 %	1 %	0 %	1 %
Antall spurte	207	209	184	600

g) Buskerud fylke?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Stor tilhørighet	18 %	19 %	24 %	20 %
Noe tilhørighet	50 %	38 %	46 %	45 %
Liten eller ingen tilhørighet	31 %	43 %	30 %	35 %
Ikke sikker	1 %		1 %	1 %
Antall spurte	207	209	184	600

Serviceadferd

4. Hvor får du vanligvis dekket dine behov for

a) Større innkjøp av dagligvarer?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
I nærmiljøet der du bor	16 %	20 %	9 %	16 %
Sande sentrum	65 %	68 %	57 %	63 %
Svelvik	1 %		0 %	0 %
Drammen eller annen kommune i Drammensregionen	14 %	9 %	32 %	18 %
Asker, Bærum eller Oslo		1 %	0 %	1 %
Holmestrand eller annen kommune i Vestfold	2 %		0 %	1 %
Andre steder	1 %	1 %	0 %	1 %
Ikke aktuelt	1 %	0 %		0 %
Ikke sikker	0 %		0 %	0 %
Antall spurte	207	209	184	600

b) Utested, cafe eller restaurant?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
I nærmiljøet der du bor	8 %	7 %	2 %	6 %
Sande sentrum	20 %	22 %	18 %	20 %
Svelvik	2 %		1 %	1 %
Drammen eller annen kommune i Drammensregionen	43 %	42 %	67 %	50 %
Asker, Bærum eller Oslo	5 %	8 %	0 %	5 %
Holmestrand eller annen kommune i Vestfold	3 %	3 %	1 %	2 %
Andre steder	2 %	1 %	1 %	1 %
Ikke aktuelt	17 %	15 %	9 %	14 %
Ikke sikker	1 %	1 %	1 %	1 %
Antall spurte	207	209	184	600

c) Kulturtilbud som du ikke får dekket i egen kommune?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Svelvik	1 %	0 %	1 %	1 %
Drammen eller annen kommune i Drammensregionen	62 %	58 %	68 %	62 %
Asker, Bærum eller Oslo	12 %	20 %	6 %	13 %
Holmestrand eller annen kommune i Vestfold	5 %	2 %	3 %	4 %
Andre steder	3 %	1 %	5 %	3 %
Ikke aktuelt	13 %	18 %	14 %	15 %
Ikke sikker	4 %	1 %	3 %	3 %
Antall spurte	207	209	184	600

Egen kommunestatus

5. Hvor viktig er det etter din mening at Sande består som egen kommune i fremtiden?

LES OPP

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Svært viktig	35 %	45 %	45 %	41 %
Ganske viktig	29 %	27 %	20 %	25 %
Lite eller ikke viktig	29 %	23 %	30 %	27 %
Ikke sikker	8 %	5 %	5 %	6 %
Antall spurte	207	209	184	600

Mest naturlige sammenslutningsalternativ

6. Hvilken geografisk retning bør Sande kommune etter din oppfatning orientere seg, dersom kommunesammenslutning blir aktuelt?

LES OPP

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Nordover mot Drammen (Drammen med nabokommuner)	46 %	40 %	49 %	45 %
Sørover mot nordre del av Vestfold (Holmestrand med nabokommuner)	33 %	35 %	27 %	32 %
Sande og Svelvik	8 %	11 %	9 %	9 %
Annet	3 %	2 %	5 %	3 %
Ikke aktuelt/vil ikke svare	3 %	4 %	2 %	3 %
Ikke sikker	7 %	8 %	7 %	7 %
Antall spurte	207	209	184	600

7. Dersom kommunesammenslutning skulle bli aktuelt, mener du da at det er mest naturlig at hele kommunen eller deler av kommunen slås sammen med andre kommuner?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Hele kommunen	86 %	85 %	76 %	83 %
Deler av kommunen	4 %	6 %	14 %	8 %
Begge deler dvs. både sammenslutning og grenseregulering	1 %	1 %	1 %	1 %
Ikke aktuelt/vil ikke svare	2 %	5 %	2 %	3 %
Ikke sikker	6 %	2 %	6 %	5 %
Antall spurte	207	209	184	600

8. Er du for eller imot kommunesammenslutning eller grenseregulering av Sande kommune i dag?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Ja, for kommunesammenslutning	21 %	21 %	18 %	20 %
Ja, for grenseregulering	1 %	2 %	1 %	1 %
Ja, for både kommunesammenslutning og grenseregulering	14 %	12 %	16 %	14 %
Nei, er imot	47 %	49 %	50 %	49 %
Ikke sikker	17 %	16 %	15 %	16 %
Antall spurte	207	209	184	600

201. Hvilket år er du født?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Under 30 år	19 %	11 %	25 %	18 %
30-44 år	28 %	21 %	31 %	26 %
45-59 år	25 %	34 %	21 %	27 %
60 år og eldre	29 %	34 %	23 %	29 %
Antall spurte	207	209	184	600

202. Hvor mange års utdanning utover grunnskolen har du?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Ingen	8 %	8 %	5 %	7 %
1-3 år	25 %	30 %	29 %	28 %
4-6 år	44 %	34 %	44 %	41 %
Mer enn 6 år	23 %	28 %	22 %	24 %
Antall spurte	207	209	184	600

203. Er du yrkesaktiv? I tilfelle, er du i offentlig eller privat sektor?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Offentlig	31 %	27 %	27 %	28 %
Privat	38 %	36 %	43 %	39 %
Ikke yrkesaktiv	31 %	37 %	30 %	33 %
Antall spurte	207	209	184	600

HVIS YRKESAKTIV

204. Ligger arbeidsplassen din i hjemkommunen eller ligger den i en annen kommune?

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
I hjemkommunen (Sande)	37 %	39 %	29 %	35 %
Svelvik	3 %	3 %		2 %
Drammen eller annen kommune i Drammensregionen	27 %	27 %	39 %	31 %
Asker, Bærum eller Oslo (Osloregionen)	15 %	12 %	13 %	14 %
Annen kommune i Vestfold	7 %	4 %	5 %	5 %
Annet sted	11 %	14 %	12 %	12 %
Ikke sikker/Ubesvart			1 %	0 %
Antall spurte	143	132	129	405

205. Hvilken lokal- eller regionavis leser du?

FLERE SVAR MULIG

	Sande Øst	Sande Sentrum/ Sande syd	Sande Nord	Totalt
Drammens Tidende	57 %	60 %	66 %	61 %
Sande Avis	66 %	72 %	60 %	66 %
Svelviksposten	1 %	4 %	1 %	2 %
Jarlsberg Avis	4 %	4 %	4 %	4 %
Tønsberg Blad	3 %	3 %	1 %	3 %
Annen avis	15 %	13 %	5 %	11 %
Ingen	9 %	9 %	15 %	11 %
Ikke sikker/Ubesvart	1 %	1 %		1 %
Antall spurte	207	209	184	600